

DİYARBAKIRLI RE'FET VE MEVLİDİ

Arş. Gör. Ramazan EKİNCİ

Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

ÖZET

Vesîletü'n-necât'ın te'siriyle dinî edebiyatın en beğenilen türlerinden biri haline gelen mevlid, asırlar boyunca birçok şair tarafından kaleme alınmıştır. 1835-1903 yılları arasında yaşayan Diyarbakırlı İbrahim Re'fet de Hz. Peygamber'e duyduğu sevgi, saygı ve bağlılığı yeni bir tarzda kaleme aldığı mevlidle dile getirir. Bu çalışmada Re'fet'in Mevlidi üzerinde durulacaktır.

Anahtar kelimeler: Mevlid, Diyarbakır, İbrahim Re'fet.

ABSTRACT

Mawlid, which became one of the most admired religion literature types with the effect of Vesîletü'n-necât, was written by many writers throughout centuries. Diyarbakırlı İbrahim Re'fet, who lived between 1835-1903, expressed his liking, respect and affection toward Prophet Mohammed in mawlid with a new style. This study will focus on the Mawlid of Re'fet.

Key Words: Mawlid, Diyarbakır, İbrahim Re'fet.

Hayatı

Kaynaklarda ismi Re'fet-i Âmidî olarak bildirilen İbrahim Re'fet, H. 1250 (M.1834) yılında Diyarbakır'da doğdu. Babası, Diyarbakır eşrâfından Abdullah Tayyar Efendi'dir.

Kara Hâfız-zâde Abdurrahman Efendi ve Hâfız Mehmed Şâbân Kâmî Efendi'nin öğrencilerinden olan Re'fet, H. 1270'te (M.1853) Urfa'ya giderek Kara Fakîh-zâde Abdurrahman Efendi'den ders aldı. Buradan Antep'e geçerek Hasırcı-zâde Hâfız Mehmed Ağa'dan Farsça öğrendi. H. 1273 (M.1856) senesinde Halep'e giden Re'fet, Osman Paşa Medresesi'nde Kara Hisârî Saçlı Salih Efendi'den hadis, fıkıh ve meâni alanında öğrenim gördü. Burada Halep valisi Seydi Ali Paşa'nın oğlu Hamdi Paşa'ya intisab eden Re'fet, H. 1275 (M.1858) tarihinde Hamdi Paşa'nın himayesinde İstanbul'a geldi. Paşa'nın Üsküdar'daki konağında hocalık yaparken bir yandan da Atik Valide Sultan Medresesi'nde Ankaralı Hüseyin Hâmid Efendi'den ders alarak H. 1281'de (M.1863) tahsilini tamamladı.

H.1283'te (M.1865) Hamdi Paşa'nın ölümünün ardından Babîâlî Buhârî hocalığına tayin edilen İbrahim Re'fet, Üsküdar'da Atik Ali Paşa Camii'nde öğrencilere *Mesnevi*, *Gülîstan* ve *Hâfız Divanı* okuttu.

Sultan Abdülâziz'in cülusunda kaleme aldığı mevlid beğenildi ve padişahın iltifatına mazhar oldu. Ana dili olan Türkçeden başka Farsça, Arapça

ve Kürtçe bilen İbrahim Re'fet, 14 Cemâziye'l-âhir 1321 (M.7 Eylül 1903) tarihinde İstanbul'da vefat etti ve Karaca Ahmed mezarlığına defnedildi.(Ali Emirî, 1328: 375-376; Ali Emirî 2003: 26; İnal, 2002:1841-1843; Tuman, 2001: 297). Re'fet'in ölümü üzerine dönemin müderris şairlerinden Mehmed Mekkî Efendi (İnal, 2000: 1331) aşağıdaki tarih manzumesini kaleme almıştır:

Bâb-ı âlînin Buhârî hâce-i dânişveri
Ol edîb-i hoş-sühan gıtdi fezâ-yı hikmete
Bitdi erzâk-ı mukadder terk-i dünyâ eyleyip
Diş kirâsı almağa azmetdi semt-i cennete
Bir elinde keşkûl-i cerr bir elinde arz-ı hâl
Şimdi serdi postunu artık civâr-ı rahmete
Yazdığı mevlûd-i pâki boynuna ta'lik idüp
Gıpta ol cerrâra kim çıkdı huzûr-ı Hazrete
Söyledim firkatle Mekkî mu'cem târihini
Gıtdi İbrâhîm Re'fet bârgâh-ı İzzete
Sene 1321 (M.1903) (Ali Emirî, 1328: 375).

Edebî Şahsiyeti

Kaynaklarda Re'fet'in mevlidinden başka eseri olup olmadığı hususunda her hangi bir bilgi yoktur. Sadece şiiirlerinden örnekler verilmiştir. Ali Emirî Efendi *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*'de, Re'fet'le ilgili şu değerlendirmeyi yapar:

“Eş'âr-ı âlîleri hoş-me'âl ve tabiati gâlibiyet üzre semt-i târihe meyyâl, bir nüktedân-ı rengîn-makâldir.” (Ali Emirî, 1328: 375).

Ali Emirî'nin hoş mânâlı, renkli ve nükteli bulduğu Re'fet'in şiiirleri için İbnülemin'in değerlendirmesi ise oldukça menfidir:

“Manzumeleri yeni sene, vefât, me'muriyet, velâdet ve cülûs tarihlerinden ibaret gibidir. Mükerreren basılan mevlid manzumesi, kıymetli bir eser değildir. Zaten Süleyman (Efendi) merhumun asırlardan beri umumun makbuli olan eser-i mübareki varken bu vadide manzume yazmak beyhude bir gayretidir.” (İnal, 2002: 1842).

Süleyman Çelebi'den sonra mevlid türünde eser meydana getirilmesinin sebepleri için bakınız. (Ceyhan, 2000: 90-91).

Ayrıca Ali Emirî Efendi, şairin mevlidinin yeni bir tarzda kaleme alındığından “tarz-ı cedîd” olarak vasıflandırılığını bildirir. Bu eserinden dolayı Re'fet, Sultan Abdülaziz tarafından ödüllendirilmiştir:

“Tarz-ı Cedîd ismiyle müsemma ve mâruf olan Mevlid-i Şerîf'in nâzımıdır.”(Ali Emirî, 2003: 26).

“Cennet-mekân Sultan Abdülazîz Hân Hazretlerinin evâ'il-i cülûslarında Tarz-ı Cedîd ismiyle mevsûm olan Mevlid-i Şerîfi nazm u te'lîf ve hâkân-ı müşârun ileyh hazretlerine arz u ithâf ederek yirmi bin kuruş atıyye-yi mülûkâneye nâ'il olmuştur.” (Ali Emirî, 1328: 375).

Mevlid-i Şerîf

Süleyman Çelebi'nin 1409 yılında Bursa'da kaleme aldığı *Vesîletü'n-necât*, İslâmî Türk edebiyatının en güzel örneklerindedir. Bu eser asırlar boyu etkisini kaybetmemiş; başta Arapça olmak üzere Boşnakça, Kürtçe, Arnavutça, İngilizce vb. pek çok dile çevrilmiştir. Türk edebiyatında mevlid türünün sevilmesinde ve yaygınlaşmasında çok önemli bir yere sahiptir. Mevlid yazan her şair, Süleyman Çelebi'nin tesirinde kalmış; eserini onunkinden ilham alarak vücûda getirmiş; Hz. Peygamber'e duyduğu sevgi, saygı ve bağlılığı en samimî şekilde terennüm etmeye çalışmıştır. (Timurtaş, 2005: X-XI). XIX. yüzyıl şairlerinden İbrahim Re'fet Efendi tarafından te'lif edilen bu mevlid de Hz. Muhammed'e karşı beslenen sevginin ve hürmetin bir ifadesidir. Eser aruzun fâilatün fâilatün fâilün kalıbıyla ve mesnevi nazım şekliyle kaleme alınmıştır. Re'fet Mevlidi'nde Süleyman Çelebi ve haleflerinin etkisi eserin birçok yerinde kendisini gösterir. *Vesîletü'n-necât*'ta bulunan ve son zamanlarda yapılan çalışmalarla Süleyman Çelebi'ye ait olmadığı kabul edilen “merhaba” faslında, (Aymutlu, 1995: 25-26) nakaratlarda ve eserin çeşitli bölümlerinde bu te'sir açıkça görülmektedir:

Nakarat bölümü *Vesîletü'n-necât*' ta:

“Ger dilersiz bulasız oddan necât
Aşk ile şevk ile idün es-salât” (Timurtaş, 2005: 104)

Re'fet Mevlidi'nde nakarat bölümündeki bir beyit Süleyman Çelebi'den alınmıştır:

“Ger dilersiz bulasız oddan necât
‘Aşk ile derd ile idin eş-şalât” (180)

“Ger dilersiz bulasız oddan necât
Vir Muhammed ravzasına eş-şalât” (19)

“İster isen bulasın fevz ü necât
Rûh-ı faḥru'l-mürselîne vir şalât” (31)

Hz. Peygamber'in doğumunun anlatıldığı bölüm *Vesîletü'n-necât*' ta:

“Susadum gâyet harâretten katı
Sundılar bir cam tolusu şerbeti

İçdüm anı oldı cismüm nûra gark
İdemezdüm nûrdan kendümi fark” (Timurtaş, 2005: 99).

Re'fet Mevlidi'nde:

“Virdiler bir kâse ile şerbeti
İçdim ol dem ol zülâl-i ḥikmeti

Nûra ğarḫ oldı vücüdüm ser-te-ser
Râḫat oldum görmedim aṣlâ keder” (142-143)

Merhaba faslı *Vesîletü'n-necât*' ta:

“Cümle zerrât-ı cihân idüp nidâ
Çağrışuban didiler kim merhabâ

Merhabâ ey âli sultân merhabâ
Merhabâ ey kân-i irfân merhabâ

Merhabâ ey sırr-ı fûrkân merhabâ
Merhabâ ey derde dermân merhabâ

Merhabâ ey cân-ı bâkî merhabâ
Merhabâ uşşâka sâkî merhabâ ” (Timurtaş, 2005: 99-100)

Re’fet Mevlidi’nde “merhaba” faslındaki bir beyit Süleyman Çelebi’nin mevlidinden alınmıştır:

“Didiler ey nûr-ı Raḥmân merḥabâ
Merḥabâ ey ‘âlî sultân merḥabâ

Merḥabâ ey iftiḥâr-ı enbiyâ
Merḥabâ ey şem‘-i cem‘-i evliyâ

Merḥabâ ey menba‘-ı ‘izz ü vefâ
Merḥabâ ey kân-ı elṭâf-ı Ḥudâ

Merḥabâ ey cân-ı bâkî merḥabâ
Merḥabâ ‘uşşâk[a] sâkî merḥabâ” (151-154)

Re’fet’in Mevlidi’nde sadece Hz. Peygamber’in doğuşuyla ilgili vak’alar değil, onun mi’racı da hikâye edilir. Eser genel itibariyle şu bölümlerden oluşur:

1) Besmele ve Hamdele

Eser klâsik tertibe uygun bir şekilde kaleme alınmış olup besmeleyle başlar. 1-20 beyitleri arasındaki kısımda, Allah’ın varlığını ve birliğini övgüyle anlatan tevhid bölümü ile yaratıcının yüceliği karşısında kulun âcizliğinin vurgulandığı münâcât bölümü bir arada yer alır:

Cümle ‘âlem zâtıña taḥmîd ider
Şevḫıla taḫdîs ü hem tevḥîd ider

2) Sebeb-i Telif

21-31 beyitleri arasında şair, yaralı gönlüne Hz. Peygamber’in tabip olması ümidiyle mevlidini kaleme aldığını belirtir:

Na‘t-i Levlâk ile men‘ût şâhdır
Hem *le-amrûkle* ulu sultândır

Bu vesîleyle ola kim ol ḥabîb
Bu dil-i mecrûḫıma ola taḫbîb

Ayrıca bu eseri yazmasından dolayı müminlerin kendisini hayırla yâd etmesini diler:

Belki hayr ile beni yâd ideler
Ehl-i îmân rûhımı şâd ideler

3) Hz. Peygamber'in Medhi

32-42 beyitleri arasındaki bölümde, Hz. Peygamber'in kusursuz yaratıldığı, iki cihan serveri ve günahkârların şefaatçisi olduğu vurgulanır:

İki 'âlem serveri nûru'l-hüdâ
Aḥmed-i Muḥtâr u maḥbûb-ı Ḥudâ

Raḥmet-i Ḥaḳ hem şeff'ü'l-müznibîn
Müstegâş-ı enbiyâ vü mürselîn

4) Hz. Peygamber'in Ahlâkı ve İç Güzelliği

43-59 beyitleri arasındaki kısımda, Hz. Peygamber'in ahlâkî güzelliği anlatılır. O'nun cömertliğinden, kerem denizi olduğundan, düşmanlarına karşı bile hayırla hareket ettiğinden, az uyuyup çok ibadet ettiğinden, büyüklere hürmeti ve küçüklere şefkatinden bahsedilir:

'Âdeti hayr idi hep a'dâsına
Aç gözün bak himmet-i vâlâsına

Az uyurdu gicelerde ol hümâm
İştigâli tâ'at idi şubḥ u şâm

Ḥastegânı şormak idi 'âdeti
Büyüğe hürmet küçüğe şefkati

5) Hz. Peygamber'in Yaratılışının Başlangıcı

60-98 beyitleri arasındaki bu bölümde, Allah'ın her şeyden evvel Hz. Peygamber'in nurunu yarattığı; bu nurun rahmet denizine batırıldıktan sonra bir cevherin vücûda getirildiği ve bu cevherin iki parçaya bölündüğü bildirilir. İlk parçadan denizlerin, ikinci parçadan da arş ve kürsün yaratıldığı; bütün varlıkların Hz. Peygamber'in nurundan halk edildiği anlatılır:

Yoğ iken 'arş ü felek levḥ ü kalem
Yoğ idi hem enbiyâ-i muḥteşem

Nürdan bir kabza aldı çün Ḥudâ
Didi yâ nûr şır ḥabîbî Aḥmedâ

Ṭaldırup ol nûrı baḥr-i raḥmete
Kıl nazâr elṭâf-ı Rabb-i 'izzete

Şaḳḳ-ı evvel irüp oldu deñiz
Naḳl ideyim saña ey ehl-i temîz

Şakḳ-ı şāniden cenāb-ı Zū'l-kerem
Yaradup 'arş ile kürsī vü ḳalem

Nūr-ı Aḥmed'den cemī'i mümkināt
Yaradıldı buldı zīnet kā'ināt

6) Hz. Âdem'in Yaratılışı ve Nūr-ı Muhammedî'nin Hz. Peygamber'e İntikaline Kadar Geçen Zaman

99-113 beyitleri arasındaki kısımda anlatıldığına göre, Nūr-ı Muhammedî, önce tüm insanlığın babası ve yaratılmış ilk insan Hz. Âdem'e, ardından Hz. Havva'ya geçti. Hz. Peygamber'in babası Abdullah'a gelinceye kadar kime intikal etse ona ayrı bir ışık verdi. Bu nur en son Hz. Âmine'ye geçti:

Nūr-ı pāk-i Aḥmed'i Ḥayy u Ḳadīr
Cebhe-i Âdem'de ḳıldı müstenīr

Ḥazret-i Âdem'de ṭurdı niçe yıl
Ba'dehu Ḥavvā'ya oldı müntaḳıl

Göçdi Ḥavvā'dan nūr-ı Muştafā
Geldi Şīt'iñ alnına virdi şafā

Böylece ol nūr-ı şadr-ı enbiyā
Kime naḳl oldı ise virdi ziyā

Çünkü 'Abdu'llāh'a geldi nūr-ı pāk
Ḥüsnini gören didi rūḥi fidāk

Düşdi ol nūr çünkü raḥm-i mādere
Geldi çok esrār-ı ḥikmet zāhire

7) Hz. Âmine'nin Hz. Peygamber'e Hamile Kalması

114-130 beyitleri arasındaki bu bölümde, Hz. Âmine'nin Recep ayında hamile kaldığı ve bunu ilk müjdeleyenin Hz. Âdem olduğu bilgisi verilir. Anlatıldığına göre Hz. Peygamber'in doğduğu Rebiü'l-evvel'e kadar her ay bir peygamber gelir ve zuhur edecek bu kutlu doğumdan ötürü Hz. Âmine'yi ayrı ayrı tebrik eder:

Evvelā şehir-i Receb'de ḥamlimi
Ḳıldı tebşīr Ḥazret-i Âdem Şafī

Geldi Şa'bán içre Şīt-i bā-şafā
Ḥamliñe yā Âmine şad merḥabā

Māh-ı şāliḡde zihī şehir-i şıyām
Geldi İdrīs ḥamlime virdi selām

H zret-i N h Őehr-i Őevv l'de baňa
Didi kim Һamliň m b rekdir saňa

Müh-1 Z 'l-ka'de'de İbr h m Һal l
Didi oldıň Һ mil-i n r-1 Cel l

Geldi İsm 'il baňa virdi sel m
Müh-1 Z 'l-ħicce'de kıldı iħtir m

Ç n Muħarrem geldi M s  b -vef 
B Őr  y   mine bi'l-MuŐtaf 

Hem Şafer'de geldi ' s  b -edeb
Didi Һamliňdir seniň Ő h-1 'Arab

Hem Reb ' 'l-evvel idi geldi H d
Һamliňe kıldı sel m Һayy-1 Ved d

8) Hz. Peygamber'in Doęumu

131-155 beyitleri arasındaki bu kısımda, Hz. Peygamber'in doğduğu gece zuhur eden olaylardan bazıları bildirilir. Cehennem kapılarının kapatıldığı, Őeytanın göklerden kovulduğu, putların yüzüstü devrildiği anlatılır. Hz.  mine'nin yanına bir melek gelir ve kutlu doğumun gerekleŐeęini söyler. Melek kaybolunca yaratılan ilk kadın Havva, Hz. Musa'nın annesi Asiye ve Hz. İsa'nın validesi Meryem doğum esnasında  mine'nin yanında bulunurlar. Merhaba faslı bölümün sonunda yer alır:

Ol gicede cümle Őeyt n-1 mer d
Őard olup göklerden oldı n -bed d

Bu Şeb olsun cümle putlar ser-nig n
Hem Һac l olsun o ҡavm-i m Őrik n

Ĝ 'ib olunca melek fetħ oldı b b
Geldi üç Һ tun miŐ l-i  fit b

Meryem   Havv  v  d đer  siye
Her birisi baňa itdi tehniye

Merħab  ey iftiħ r-1 enbiy 
Merħab  ey Şem'-i cem'-i evliy 

Merħab  ey menba'-1 'izz   vef 
Merħab  ey k n-1 elt f-1 Һud 

Merhabā ey cān-ı bākī merhabā
Merhabā ‘uṣṣāk[a] sākī merhabā

9) Hz. Âmine'nin Dilinden Doğum Esnasında Yaşananlar, Hz. Peygamber'in Annesine Söyledikleri

156-170 beyitleri arasındaki bu bölümde, Hz. Peygamber'in doğar doğmaz Allah'a secde ettiği, günahkâr ümmetinin hâlini sorduğu ve bağışlanması için yalvardığı anlatılır:

Dir ki çün toğdı o sultān-ı cihān
Raḥmet-i Ḥaqq nūr-ı Ḥayy-ı Müste‘ān

Secde-i Raḥmāna vardı der-‘aḳab
O kerem kānı o deryā-yı edeb

Baḥna bağışla bu ‘āṣī ümmeti
Ben za‘ife eyle raḥm u şefḳati

Toğdığı an şordı ḥāl-i ümmeti
Bağ ne ‘ālīdir o şāhīñ himmeti

10) Hz. Muhammed'in Peygamberliği

171-181 beyitleri arasındaki bu kısımda Allah sevgisi ile Hira mağarasında inzivaya çekilen Hz. Muhammed'e peygamberliğin kırk yaşında iken geldiği ve bunun Cebrâil vasıtasıyla bildirildiği vurgulanır. Kur'an-ı Kerim'in nâzil olmağa başladığı anlatılır:

‘İzzet ü devletle ol baḥr-i kerem
Erba‘ine sinni başdıḳda ḳadem

Göñline düşdi o dem ḥubb-ı İlāh
Pes Ḥirā tağma idindi penāh

İşbu ḥayretde iken şāh-ı güzīn
Asımandan geldi Cibrīl-i Emīn

Süre-i İkrā-le bildirdi nişān
Bildirdi pes maḥbūbını ol ‘āli-şān

İnmege başladı Ḳur‘ān āyeti
Göñli mesrūr oldı gitdi ḥayreti

11) Hz. Peygamber'in Mi'racı

182-212 beyitleri arasındaki bu bölümde, mi'racın başlangıcı anlatılır. Cebrâil, Hz. Peygamber'e gelerek mi'rac müjdesini verir. Beraberinde cennetten Burak isimli biniti getirmiştir. Resûlullâh bu durumu öğrenince Zemzem suyundan abdest alıp Harem'de iki rekât namaz kılar. Hz. Peygamber

Cebrâîl'le birlikte önce Kudüs'e gider. Mescid-i Aksa'da bütün nebilere imamlık yaparak namaz kıldırdıktan sonra göğe kurulan bir merdivenle Cebrâîl'in eşliğinde yükselir. Yükselişi esnasında semâyı, cenneti ve cehennemi seyreder. Sidretü'l-Münteha'ya kadar çıkarlar ve Cebrâîl Sidre'den öteye geçemeyeceğini, geçerse yanacağını bildirir. Buradan sonra Hz. Peygamber yalnız yol alır:

Didi müjde ey nebiyy-i muhterem
'Arşına da'vet ider Rabbü'l-ümem

Hâzrete eyle şitâb ey yüzi aķ
Kim getürdim saña cennetden Burâķ

Güş idince vardı çâh-ı Zemzem'e
Geldi Zemzem'den şadâ o zezeme

Yıķanup hem itdi tecdîd-i vuzû
Pâk idi evvelde pâk oldu aru

Pes Harem içre iki rek'at namâz
Hoş huzû'yla kılup itdi niyâz

Çün şenâdan fâriğ oldu ol cemîl
Kuds'e 'azm itdi yanınca Cebrâ'îl

Pes imâmet eyledi anda Resûl
Enbiyâ ervâhına Akşâ'da ol

Kurdılar nûrdan semâya nerdibân
Nerdibândan göge oldılar revân

Şevķ ile seyr-i semavât eyledi
Hâķķ aña dürlü 'inâyât eyledi

Cennet ile nâr aña seyr oldu 'iyân
Âşikâr oldu hemân sırr-ı nihân

Sidre'ye geldikde maħbûb-ı Celîl
Açdı altı yüz kanadın Cebrâ'îl

12) Hz. Peygamber'in dilinden, Sidre'den Kabe Kavseyne kadar ki yolculuğu ve Allah'la Konuşması

213-240 beyitleri arasındaki bu kısımda, Hz. Muhammed'in yoluna Refref'le devam ettiği, Allah'a iki yay aralığı kalacak kadar yakınlaştığı anlatılır. Hz. Peygamber, yaratıcının kendisine o anda hakikat ilmini ilham

ettiğini, ilimlerin sırrını öğrettiğini ve doksan bin kelâm vahyettiğini bildirir. Allah, mi'râcın tamamlandığını ve ümmetin mi'râcının namaz olduğunu söyler. Ardından izin verilir ve Hz. Peygamber geldiği yerden döner:

Ḥazret-i Cibrîl'le söylerken kelâm
Geldi Refref virdi ta'zîmle selâm

Eyledim çün kâbe kavseyni maḳâm
Ḳıl ḥazer gitme buradan tut zimâm

Kim ḥaḳâyıḳ 'ilmîni anda baña
Ḳıldı ilhâm ḥazret-i bâr-ı Ḥudâ

Ol gice keşf oldı esrâr-ı 'ulûm
Bunda neşr itdim 'alâ ḳadri'l-fuhûm

İşbu üslûb üzre toḳsan biñ kelâm
Ol gice vahy eyledi Rabbü'l-enâm

Çünki mi'râc emri hep oldı tamâm
Didi ol dem baña Ḥayy-ı lâ-yenâm

Ey ḥabîbim çünki buldîñ fırsatı
Baña da'vet eyle ez'af ümmeti

Eyledim mi'râcını hergiz niyâz
Ümmetiñ mi'râcını ḳıldım namâz

Geldigim yerden revân oldum yine
Ḳondum ol dem ben Ḥarem eyvânına

13) Dua bölümü

Şair bu kısımda Allah'tan afv ve mağfiret diler. Hz. Peygamber, dört halife, Hz. Fâtıma, Hz. Âdem, Hz. Havva hürmeti için günahkâr kulların affedilmesini temenni eder:

Yâ İlâhî nûr-ı Aḥmed hürmeti
Biz günahkâr ḳullara ḳıl şefḳati

Yâr-ı gâr-ı faḫr-i 'âlem hürmeti
Ḥazret-i Fârûḳ-ı a'zam hürmeti

Ḥilm-i 'Oşmân bin 'Affân hürmeti
Zü'l-fiḳâr-ı şîr-i Yezdân hürmeti

Hazret-i Fāṭimatü'z- Zehrā hürmeti
‘Aşk-ı Ādem hüsni-i Havvā hürmeti

‘Afv idüp ‘işyânımız kıl rahmeti
Ol ḥabîbiñ yüzi şuyı hürmeti

Mevlidlerin şekil ve muhteva bakımından mukayese edilebilmesi, ortak ve farklı taraflarının belirlenebilmesi için tek tek ele alınarak yayımlanması gerekir. Bu düşünceden hareketle Diyarbakırlı İbrahim Re’fet Mevlidi’nin metnini neşretmenin faydalı olacağı kanaatine vardık. Eserin karşılaştırmalı metnini, tespit edebildiğimiz dört nüshaya dayanarak hazırladık.

Mevlidin Nüshaları

Kütüphanelerimizde İbrahim Re’fet Efendi’nin kaleme aldığı mevlidin üçü yazma, biri H. 1306’da (M.1889) İstanbul’da basılmış olmak üzere dört nüshasını tespit edebildik.

Re’fet Mevlidi’nin elimizde bulunan yazma nüshalarından ilki Ankara Millî Kütüphane’de Yz. A. 5748 numara ile kayıtlıdır. 190x140 mm. ölçülerinde, 11 yaprak ve satır sayısı 13 olan bu nüsha hareketli nesihle kaleme alınmıştır. Tamamı 236 beyit olan sözkonusu nüsha:

Ey Ḥudāvend-i Azîm ü pâdişâh
Raḥmetiñdür cümle maḥlûka penâh

başlar.

Ḥatm kıl îmân ile vaqt-i ecel
İstecib yâ Rabb du‘ânâ bi’l-‘acel

beytiyle sona erer.

Kâmî Mevlidi’nin son bölümünde bulunduğu kütüphane fişlerinde sehven tek mevlid olarak kaydedilmiştir. İstinsah kaydındaki bilgiye göre Abdülkâdir Vefâî tarafından H. 16 Şaban 1299 (3 Temmuz 1882) tarihinde yazılmıştır. Ayrıca müstensih eserin kaleme alındığı tarihi de H. 1285 (M.1868) olarak bildirir. Kaynaklarda İbrahim Re’fet’in mevlidini, Sultan Abdülaziz’in cülûsu üzerine yazdığı ve eserin beğenildiği için şairin taltif edildiği bilgisi verilir. Bu bilgiye göre eserin yazılış tarihi müstensihin bildirdiği gibi 1868 olamaz. Zira Sultan Abdülaziz, 20 Haziran 1861’de vefat eden Sultan Abdülmecid’den sonra tahta çıkmıştır.(Karal tarihsiz, C.III, 1) Çevriyazıda bu nüsha, M1 nüshası olarak gösterilmiştir.

Mevlidin ikinci yazma nüshası Süleymaniye Kütüphanesi Yazma Bağışlar bölümünde 4432/2 numarayla kayıtlıdır. Söz konusu nüshanın istinsah tarihi ve müstensihi bilinmemektedir. 13 yaprak ve satır sayısı 11 olan bu yazma:

Ey Ḥudāvend-i Azîm ü pâdişâh
Raḥmetiñdür cümle maḥlûka penâh

başlar.

İster isen bulasın fevz ü necât

Rūḥ-ı Faḥru'l-mürselîne vir şalât

beytiyle sona erer.

153 beyitten oluşan bu nüsha, eksiktir ve çevriyazıda S nüshası olarak gösterilmiştir.

Üçüncü nüsha Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde yazmalar bölümünde 5306/2 numarada kayıtlıdır. H.1314'te (M.1896) Mahmud Sefâüddin isimli bir müstensih tarafından yazılmıştır. 13 yaprak ve satır sayısı 9 olan bu nüsha:

Ey Ḥudāvend-i Azîm ü pâdişâh
Raḥmetiñdür cümle maḥlûka penâh

başlar.

Ḥatm kııl îmân ile vaḳt-i ecel
İstecib yâ Rabb du'ânâ bi'l-'acel

beytiyle sona erer.

Bu nüsha da 153 beyit ihtiva eder. Diğer nüshalarda bulunan bazı bölümler bu yazmada yer almaz. Söz konusu metin çevriyazıda B1 olarak adlandırılmıştır.

Mevlidin dördüncü nüshası ve taş basması olan nüsha Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde basmalar bölümünde 5307 numarada kayıtlıdır. Rebiü'l-evvel 1316 (M. Aralık 1888) basılan bu nüsha 14 yaprak ve 10 satırdır. 235 beyitin bulunduğu bu nüsha M1 nüshası ile hemen hemen aynı gibidir. Tahminimiz, taş basması olarak basılan söz konusu nüshanın M1 nüshası esas alınarak basıldığı yönündedir. Çevriyazıda B2 olarak isimlendirilen bu metin

Ey Ḥudāvend-i Azîm ü pâdişâh
Raḥmetiñdür cümle maḥlûka penâh

beytiyle başlar.

Ḥatm kııl îmân ile vaḳt-i ecel
İstecib yâ Rabb du'ânâ bi'l-'acel

beytiyle sona erer.

KAYNAKÇA

- Ali Emirî Efendi (1328), *Tezkire-i Şu'arâ-yı Âmid*, c.1, Matba'a-i Âmidî, Dersaâdet.
- Ali Emirî Efendi (2003), *Esâmî-i Şu'arâ-yı Âmid*, (haz. Galip Güner-Nurhan Güner), Anıl Matbaa ve Ciltevi, Ankara.
- AYMUTLU, Ahmed (1995), *Süleyman Çelebi ve Mevlid-i Şerif*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- CEYHAN, Âdem, (2000), *Süleyman Nahîfî'nin Mevlidü'n-Nebî Mesnevîsi*", Atatürk Üniversitesi
- Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Erzurum, Sayı 14, s. 89-141.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (2005), *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, İstanbul.
- DİLÇİN, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü*, TDK Yayınları, Ankara.
- İNAL, İbnülemin Mahmut Kemal (2000), *Son Asır Türk Şairleri*, C. 3 (haz. Hidayet Özcan), Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- İNAL, İbnülemin Mahmut Kemal (2002), *Son Asır Türk Şairleri*, C. 4 (haz. İbrahim Baştuğ), Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- KARAL, Enver Ziya, *Osmanlı Tarihi*, V C., Türk Tarih Kurumu Yayınları. (Basım yeri ve yılı belirtilmemiştir)
- Şemseddin Sâmî (2007), *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul.
- ŞÜKÜN, Ziya (1984), *Farsça-Türkçe Lûgat*, (*Ferheng-i Ziya*), I-II-III, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- TİMURTAŞ, F. Kadri (2005), *Süleyman Çelebi, Mevlid*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.
- TUMAN, Mehmet Nâil (2001), *Tuhfe-i Nâ'îlî -Divân Şairlerinin Muhtasar Biyografileri-* C.I-II (haz. Cemâl Kurnaz- Mustafa Tatçı), Bizim Büro Yayınları Ankara.
- YILMAZ, Mehmet (1992), *Edebiyatımızda İslâmî Kaynaklı Sözlükler*, Enderun Yayınları, İstanbul.

‘Aleyhi Fi’l-bekereti ve’l-‘aşî Mevlidü’n-Nebiyü’l-Ḳureyşî Şalavatu’llāh¹

Bismi’llāhi’r-raḥmani’r-raḥîm

- 1 Ey Ḥudāvend-i Azîm ü pâdişāh
Raḥmetiñdür cümle maḥlûḳa penāh

‘Ālemi bir demde îcād eyledüñ
Kün didüñ ma‘mür u bünyād eyledüñ²

Bî-meşakḳat ey Kerîm ü Kirdikâr³
Ḳudretiñ bu mâsivāyı ḳıldı var

Çün bu ‘ālem yoğ iken buldı vücūd
Zâtıñ birligine oldı şühūd
- 5 Ey Raḥîm ey şefḳat ü iḥsānı bol⁴
Ey ki şehler dergehinde cümle ḳul

Āsitānıñ maḳsad-ı bây u faḳîr
Cümle zî-rûh ḥvün-ı in‘āmıñla sîr

Hâdi vü Settârsın luḫfuñ ‘amîm
Vir bize rāh-ı necâtı ey Raḥîm

Herkesiñ Ma‘bûdı sensin bî-gümân⁵
Zâtıña ḫapmaḳ sezâdır ins ü cân

Cümle ‘ālem zâtıña taḥmîd ider
Şevḳıla taḳdîs ü hem tevḫîd ider⁶
- 10 Ḥâkim-i muḫlaḳsıñ ey Rabb-i Celîl⁷
Olamaz kimse saña zıdd u ‘adîl

¹ Başlık sadece M ve B2 nüshalarında vardır.

² ma‘mür u bünyād: S; ma‘mür u bünyād, B1; ma‘mürü bünyād, B2; ma‘mürü bünyād, M; ma‘mürü bünyād

³ Kerîm ü Kirdikâr: S; Kerîm ü Kirdikâr, M; Kerîm ü Kirdikâr, B2; Kerîm ü Kirdikâr, B1; Kerîm Kirdikâr

⁴ şefḳat ü iḥsānı: S; şefḳat ü iḥsānı, M; şefḳat ü iḥsānı, B2; şefḳat ü iḥsānı, B1; şefḳat iḥsānı

⁵ Ma‘bûdı: S; Ma‘bûdı, M; Ma‘bûdı, B2; Ma‘bûdı; B1 Ma‘bûd

⁶ taḳdîs: M; taḳdîs, B1; taḳdîs, B2; taḳdîs, S; taḳrîr

⁷ muḫlaḳsıñ: S; muḫlaḳsıñ, B1; muḫlaḳsıñ, M; muḫlaḳsın, B2; muḫlaḳsın

Ṭa‘atîñle kimisi bulmış hayāt
Ḳısmet itmişsin aña rāh-ı necāt⁸

Kimisi ālūde-i fısk u şakā
Kiminiñ ḳalb gözi olmışdır ‘amā

Kimine ni‘met virirsiñ ey Celīl⁹
Şükrini ḳılmaz olur h‘vār u zelīl

Kimisi faḳr u fenā içre saña¹⁰
Şükr idüp her dem ider ḥamd ü şenā¹¹

15 Kimisi zilletle dīn-perver olur
Kimi varlıqla riyā-perver olur¹²

Mefsedetde kimisi mazhar iken
Geçinür beşāmı (?) varı şer iken¹³

Muntazamdır cümle ef‘ālīñ seniñ
‘Aḳlı irmez ḥikmetiñe kimseniñ

Birsin Allāhım kemālinde ferīd
Ḥalḳ u icādında yoḳ mişl ü nedīd¹⁴

Ger dilersiz bulasız oddan necāt
Vir Muḥammed ravzasına eş-şalāt¹⁵

Bā‘iş-i Nazm¹⁶

20 Rüz u şeb mir‘āt-i dilde bu ḥayāl¹⁷
Cilve-ger olurdu çün şekl-i hilāl

⁸ Ḳısmet itmişsiñ: B1; Ḳısmet itmişsiñ, M; Ḳısmet itmişsin, , B2; Ḳısmet itmişsin, S; Hem naşīb itdiñ

⁹ virirsiñ: B1; virirsiñ, M; virirsin, B2; virirsin, S; virirsin

¹⁰ faḳr u fenā: S; faḳr u fenā, M; faḳr u fenā, B2; faḳr u fenā, B1; faḳr fenā

¹¹ her dem: S; her dem, M; her dem, B2; her dem, B1; dā‘im

¹² Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

¹³ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

¹⁴ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

¹⁵ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

¹⁶ Başlık B1 nüshasında yoktur.

¹⁷ Rüz u şeb: B1; Rūzı şeb

Ya'ni kim ol şāh-ı faḥru'l-mürselīn
Nūr-ı Yezdān raḥmeten li'l-‘ālemīn

Qıble-i ümmīd-i cümle ins ü cān
İlticāgāh-ı gürūh-ı ‘āşiyān¹⁸

İdeyim mevlūdin ol şāhiñ beyān¹⁹
Ol ḥabīb-i Ḥaḳ şefī‘-i ins ü cān

Kāfile-sālār-ı ḥayl-i enbiyā
Aḥmed ü Maḥmūd Muḥammed Muştafā

25 Oldur ārāyiş-fürüz-ı merḥamet
Menba‘ u kān-ı seḥā vü mekremet²⁰

Na‘t-i Levlāk ile men‘ūt şāhdır
Hem *le‘amrūke* ulu sulṭandır²¹

Bu vesīleyle ola kim ol ḥabīb
Bu dil-i mecrūḥıma ola ṭabīb

Çünkü oldur mültecā-yı müznibān
İftihārım var anıñla bī-gümān²²

Belki ḥayr ile beni yād ideler
Ehl-i İmān rūḥımı şād ideler

30 Diyeler kim oқыyalım Fātiḥa
Re‘fet’iñ rūḥına bula Fātiḥa²³

İster isen bulasın fevz ü necāt
Rūḥ-ı faḥru'l-mürselīne vir şalāt²⁴

**Medḥ-i Seyyidü'l-mürselīn Şalavātu'llāhi ‘Aleyhi ve ‘Alā ‘Ālihi’ṭ-
ṭayyibīn et-ṭāhirīn²⁵**

¹⁸ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

¹⁹ İdeyim: M; İdeyim, B1; İdeyim, B2; İdeyim, S; İdelim

²⁰ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

²¹ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

²² Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

²³ Bu beyit sadece S nüshasında vardır.

²⁴ Bu beyit B1 nüshasında yoktur.

²⁵ Başlık B1 ve S nüshalarında yoktur.

Cān kulağıyla işit ey ehl-i dīn
Medh-i pāk-i hazret-i Tāhe'l-emīn

Tā bilesin kim ne gevherdir o nūr
Haqq beşer halk itdi ammā bī-kuşūr

İki 'ālem serveri nūru'l-hüdā
Aḥmed-i Muhtār u maḥbūb-ı Hudā

35 Raḥmet-i Haq hem şefi'ü'l-müznibin²⁶
Müsteğās-ı enbiyā vü mürselīn

Şāriḥ-i şadri anıñ Mennān iken
Rāfi'-i zikri anıñ Deyyān iken

Kim ola Re'fet anı medh eyleye
Nūr-ı pāk-i Aḥmed'i şerḥ eyleye

Çünki medh itmiş anı bār-ı Hudā²⁷
Aña kāfīdir diyen ḥitāb-ı *kul kefā*

Zü'l-celāl ol rütbe kılmış muhterem
Süre-i Yā-sīn aña eyler ḳasem²⁸

40 Şalli yā Rabb 'alā ḥayru'l-verā
Mā tesīrū'ş-şems fī seb'ī'l-'ulā
Şalli yā Rabbi 'alā ḥatmü'r-rūsül
Mā yemūcu'l-'āşıḳüne fī's-sübül

İster isen bulasın fevz ü necāt
Rūh-ı faḥru'l-mürselīne vir şalāt²⁹

Ḥulḳı ve Sīret-i Cenāb-ı Aḥmedī 'Aleyhi şalātü Rabbü'ş-Şamedī³⁰

²⁶ Raḥmet-i Haq hem: S; Raḥmet-i Haq hem, M; Raḥmet-i Haqdır, B1; Raḥmet-i Haqdır, B2;
Raḥmet-i Haqdır

²⁷ itmiş: M; itmiş, B1; itmiş, B2; itmiş, S; itdi

²⁸ Zü'l-celāl ol rütbe kılmış muhterem, Süre-i Yā-sīn aña eyler ḳasem: M; Zü'l-celāl ol rütbe
kılmış muhterem, Süre-i Yā-sīn aña eyler ḳasem; B1; Zü'l-celāl ol rütbe kılmış muhterem, Süre-i
Yā-sīn aña eyler ḳasem, S; Haqq risālet rütbesin virdi aña, Süre-i Yā-sīn ḳasem eyler aña

²⁹ Rūh-ı faḥru'l-mürselīne vir: S; Rūh-ı faḥru'l-mürselīne vir, B1; Rūh-ı faḥru'l-mürselīne vir, B2;
Rūh-ı faḥru'l-mürselīne vir, M; Aḥiret sulṭānına gönder şalāt

³⁰ B1 ve S nüshalarında başlık yoktur.

- Diñle imdi ħulķ-ı pāk-i Aħmedi
‘Āciz ü bī-çāregāniñ maķşadı
- Şāhib-i ħulķ-i ‘azīm bedrū’l-būdūr
Nāsiħ-i Tevrāt u İncil u Zebūr
- 45 Sözlari her derde ķānūnu’ş-şifā
Göñli mecrūħ ümmete ‘aynu’ş-şifā
- İşleri her dem aniñ cūd u seħā
Bātıla virmez idi aşlā rızā
- Ĥayr işe lā dimedi ol muħterem
Ol şeri‘at menba‘ı baħr-i kerem
- ‘Ādeti ĥayr idi hep a‘dāsına
Aç gözüñ baķ himmet-i vālāsına
- Yatmadı hergiz döşek üzre o şāh³¹
Ĥavf-ı Mevlādan her ān eylerdi āh
- 50 Ekşer-i evķātde ol şāh-ı güzīn
Aç idi toķ gösterürdi kendüsin
- Ĥastegānı şormak idi ‘ādeti
Büyüğe ĥürmet küçüğe şefķati
- Ķalb-i pāki mā-sivādan pāk idi
Ĥulķı maħmūd meskeni eflāk idi
- Bu fenāda ķoymadı taş üzre taş
Ĥaķķ yolına ķoymışdı cān u baş
- Şıĝar idi her yetīmiñ başını
Siler idi gözlerinin yaşını
- 55 Az uyurdu gicelerde ol ĥümām
İştiĝāli tã‘at idi şubħ u şām

³¹ Yatmadı hergiz: M; Yatmadı hergiz, B1; Yatmadı hergiz, B2; Yatmadı hergiz, S; Yatmaz idi hem

Haqq te‘ālādan niyāz u minneti
Baña bağışla İlahî ümmeti

Sen de ey ‘āşī vü mücrim kıl hayā
İşr-i pāk-i Aḥmed’e kıl iktifā

Ümmet olmak ister isen ey fetā
Vir şalavāt Muştafa’ya bul şafā

İster isen bulasın fevz ü necāt
Rūḥ-ı faḥru’l-mürselîne vir şalāt³²

Mebde-i Hılkat-i Nūr-ı Faḥr-i Kā’ināt ‘Aleyhi Efdalü’ş-Şalavāt³³

60 Söyle ey güyende-i esrār-ı Haqq
Çünkü toğdı ‘āleme envār-ı Haqq

Kıl beyān şîrîn zebānıñla nikāt
Ehl-i ḥālîñ gönline virsün hayāt

Ehl-i ‘ışka bûy-ı cānāndan eşer
Ey nesīm-i cān-fezā virgil haber

Ya‘ni ol ‘ālī cenāb-ı Aḥmed’iñ
Mevlidinden vir haber ol emcedin

Yoğ iken ‘arş ü felek levḥ ü kalem
Yoğ idi hem enbiyā-i muḥteşem

65 Nürdan bir kabza aldı çün Hudā
Didi yā nūr şır ḥabîbî Aḥmedā

Ba‘dezîñ ol nūr-ı Mevlā-yı Celîl
Haqqı tesbîḥ eyledi çok māh u yıl

Şoñra ol nūr oldı on iki ḥicāb
Her biri a‘lā mişāl-i dürr-i nāb

Kudret ü ta‘zîm ü minnet merḥamet
Hem sa‘ādet hem kerāmet menzilet

³² Bu bölümün tamamı S nüshasının en son kısmında yer almaktadır. Müstensih beyitlerin sırasını karıştırmıştır.

³³ B1 ve S nüshalarında başlık yoktur.

- Ṭāʿat ü rifʿat nübüvvet dīgeri³⁴
Hem hidāyet hem şefāʿatdır biri
- 70 Her biri Mevlāyı tevḥīd eyledi
Başka başka şükr ü taḥmīd eyledi³⁵
- Ḥikmet ile soñra dört baḥr-i ʿazīm
Ḳıldı icād ḳudret-i Rabb-i Ḳadīm
- Merḥamet ʿirfān u ḳudretle nazār
Her biri birinden aʿlā ḥüb-ter
- Ṭaldırup ol nūrı baḥr-i raḥmete³⁶
Ḳıl nazār elṭāf-ı Rabb-i ʿİzzete
- Merḥamet baḥrinde ḳıḳdıḳda o nūr
Aldı bir ḳaṭre o nūrdan ol Şabūr
- 75 Nice yüz biñ enbiyā-yı muḥterem³⁷
Ḥalk olındı şunʿ-ı Ḥaḳḳla lā-cerem
- Soñra bu nūrdan Ḥudāvend-i Ḳadīr
Yaradup bir gevher ammā bī-naḳīr
- Heybet ile çün Ḥudā ḳıldı nazār
İki şaḳḳ oldı ḥicābından güher³⁸
- Şaḳḳ-ı evvel irüp oldı deñiz³⁹
Naḳl ideyim saña ey ehl-i temīz⁴⁰
- Ḳaynayup ḥikmetle ol baḥr-i şeref
Ḥāşıl oldı ol deñizden dūd u kef
- 80 Kefden oldı bu zemīn ile zamān
Hem duḥāndan ḥāşıl oldı asımān

³⁴ Ṭāʿat ü: S; Ṭāʿat ü, M; Ṭāʿat ü, B2; Ṭāʿat ü, B1; Ṭāʿati

³⁵ şükr ü: S; şükr ü, M; şükr ü, B2; şükr ü, B1; şükri

³⁶ ol nūrı baḥr-i: B2; ol nūrı baḥr-i S; ol nūr baḥr-i, M; o nūr-ı baḥri, B1; ol nūr baḥr-i

³⁷ Nice: S; Nice, M; Niçe, B1; Niçe, B2; Niçe

³⁸ İki şaḳḳ: M; İki şaḳḳ, B1; İki şaḳḳ, B2; İki şaḳḳ, S; Her iki

³⁹ Şaḳḳ-ı: M; Şaḳḳ-ı, B1; Şaḳḳ-ı, B2; Şaḳḳ-ı, S; Şıḳḳ-ı

⁴⁰ Naḳl ideyim: M; Naḳl ideyim, B1; Naḳl ideyim, B2; Naḳl ideyim, S; Naḳl idelim

Şakḳ-ı şāniden cenāb-ı Zū'l-kerem⁴¹
Yaradup 'arş ile kürsī vü ḳalem

Mālikü'l-mülk ol Celīl ü Zū'l-celāl
Çün yaratdı bunları bī-keyf ü ḥāl

Emr idüp ol Ḥālīḳ-ı mülk-i ḳıdem⁴²
Ḳıl itā'at emrime yaz yā ḳalem⁴³

Ne yazayım yā İlāhe'l-'ālemīn
Emriñe fermān-berem ey Zū'l-metīn

85 Lā ilāhe illā enā'llāh yā ḳalem
Hem Muḥammed'dir resūlim muḥterem

Deḫšetinden iki şakḳ oldı ḳalem
Secdeye varup didi ey Zū'l-ḫikem

Kimdir ol sultān u ol şāḫib-vefā
İsmi ismiñle muḳārin ola tā

Ol ḫabībim Muştafā'dır bil yaḳīn
Nūr-ı heftüm āsımān ile zemīn⁴⁴

Nūr-ı Aḫmed'den cemī'-i mümkināt
Yaradıldı buldı zīnet kā'ināt

90 Emr idüp yaz yā ḳalem didi Şekūr
Ümmetün muznibetün Rabbün Ğafūr

Bu saña yetmez mi 'izzet ḳıl nazār
Müjde ey bī-çāre ümmet müjdeler

Nūr-ı Aḫmed gelmeseydi 'āleme
Gelmez idi 'izz ü rif'at ādeme

Olmasaydı nūr-ı Faḫr-i Kā'ināt
Bulamazdı Nūḫ Tūfandan necāt

⁴¹ Şakḳ-ı: M; Şakḳ-ı; B1; Şakḳ-ı, B2; Şakḳ-ı, S; Şıḳḳ-ı

⁴² mülk-i ḳıdem: M; mülk-i ḳıdem, B1; mülk-i ḳıdem, B2; mülk-i ḳıdem, S; milk-i ḳıdem

⁴³ emrime: S; emrime, M; emrime, B2; emrime, B1; emrüm

⁴⁴ zemīn: M; zemīn, B1; zemīn, B2; zemīn, S; zamān

Gelmeseydi nūr-ı maḥbūb-ı Celīl
Geçemezdi nār-ı Nemrūd'dan Ḥalīl

95 Olmasaydı ger o ma'şūḳ-ı Vedūd
Göklere 'İsā ider miydi şu'ūd

Gelmeseydi ol şeh-i şāḥib-nuḳūl
Olmaz idi kebş-i İsmā'īl ḳabūl

Fānidir dūnyā irer bir gün memāt
Diyelim cān u gönülden eş-şalat⁴⁵

İster isen bulasın fevz ü necāt
Rūḥ-ı faḥru'l-mürselīne vir şalāt⁴⁶

**Ḥilkat-i Ādem 'Aleyhi's-selām ve İntikāl-i Nūr-ı Muḥammed 'Aleyhi'ş-şalāt ü
ve's-selām⁴⁷**

Yer ile gök emr için oldu tamām
Didi ol Ḥayy u Ḳadīm ü lā-yenām

100 Çün tamām oldu serīr sultān gerek
Mülk ḥāzırdır aña bir ḥān gerek

Pes yaratdı Ādem'i Perverdigār
Tā ki maḳşūd ola andan āşikār

Nūr-ı pāk-i Aḥmed'i Ḥayy u Ḳadīr
Cebhe-i Ādem'de ḳıldı müstenīr

Ḥazret-i Ādem'de ḫırdı niçe yıl
Ba'dehu Ḥavvā'ya oldu müntaḳıl

Göçdi Ḥavvā'dan nūr-ı Muştāfā
Geldi Şīt'in alınına virdi şafā

105 Böylece ol nūr-ı şadr-ı enbiyā
Kime naḳl oldu ise virdi ziyā

⁴⁵ Bu beyit B1, B2 ve S nüshalarında yoktur.

⁴⁶ Bu beyit M nüshasında yoktur.

⁴⁷ S ve B1 nüshalarında bu bölüm mevcut değildir.

Kağı zahr u batna endiyse o nūr
İzz ü rifat eyledi andan zuhūr

Çünkü ‘Abdu’llāh’a geldi nūr-ı pāk
Hüsni gören didi rūhî fidāk

Düşdi ol nūr çünkü raḥm-i mādere
Geldi çok esrār-ı hikmet zāhire

Kağı sâ’atde ‘aceb şāh-ı cihāñ
Toğısardır didiler hep ins ü cān

110 Tā kılalım yolına cānlar fedā
Ol şefî‘-i ümmetān-ı pür-ḥaṭā

Maḳdemine muntazır ‘arş u felek
Şaf-zede teşrifine ḥayl-i melek

Ey ğarîḳ-ı baḥr-i cürm ü seyyi’āt
Şıdḳ ile vir Muştafā’ya çok salāt

İster isen bulasın fevz ü necāt
Rūh-ı faḥru’l-mürselîne vir şalāt

**Der Müddet-i Zuhūr-ı Hāmilehu Şüden-i Hazret-i Āmine Bā-cenāb-ı Aḥmedi’l-
Muḥtār ‘Aleyhi’ş-salātu Rabbi’l- Ğaffār⁴⁸**

Āmine Ḥātun ol ḥayru’n-nisā
Māder-i pāk-i ḥabīb-i Kibriyā

115 Altı māh ḥamlimden aşlā bir keder
Görmedim hergiz deyü virdi ḥaber

Altı māhdan şoñra geldi bir nidā
Müjdeler yā Āmine müjde saña

Bu ne devletdir saña ey meh-liḳā
Geliserdir senden ol ḥayru’l-verā

⁴⁸ Başlık S ve B1 nüshalarında yoktur.

- Nice hâletler düşümde bî-hisâb⁴⁹
Keşf olup gitdi ara yerden niķâb
- Evvelâ şeh-r-i Receb'de ħamlimi
Kıldı tebşîr Ĥazret-i Ādem Şafî
- 120 Geldi Şa'ban içre Şî-t-i bā-şafā
Ĥamliñe yā Āmine şad merĥabā
- Māh-ı şālîşde zihî şeh-r-i şıyām
Geldi İdrîs ħamlime virdi selām
- Ĥazret-i Nūĥ şeh-r-i Şevvāl'de baña
Didi kim ħamliñ mübārekdir saña
- Māh-ı Zî'l-ka'de'de İbrāĥîm Ĥalîl
Didi oldıñ ĥāmil-i nūr-ı Celîl⁵⁰
- Geldi İsmā'îl baña virdi selām⁵¹
Māh-ı Zî'l-ħicce'de kıldı iĥtirām
- 125 Çün Muĥarrem geldi Mūsā bā-vefā
Büşrā yā Āmine bi'l-Muştafā
- Hem Şafer'de geldi 'İsā bā-edeb
Didi ħamliñdir seniñ şāh-ı Arab
- Hem Rebî'ü'l-evvel idi geldi Hūd
Ĥamliñe kıldı selām Ĥayy-ı Vedūd
- Enbiyā ervāhı bir bir geldiler
Ĥamlime ta'zîm ü tekrîm kıldılar
- Dü cihānda her kim isterse necāt
Oķısun sulţān-ı kevneyne şalāt⁵²
- 130 İster isen bulasın fevz ü necāt
Rūĥ-ı faĥru'l-mürselîne vir şalāt⁵³

⁴⁹ Nice: S; Nice, B1; Nice, M; Niçe, B2; Niçe

⁵⁰ ĥāmil-i nūr-ı Celîl: M; ĥāmil-i nūr-ı Celîl, B2; ĥāmil-i nūr-ı Celîl, B1; ĥāmili nūr-ı Celîl, S;
ĥāmile nūr-ı Celîl

⁵¹ İsmā'îl: S; İsmā'îl, B1; İsmā'îl, M; İsmā'îl, B2; İsmā'îl

⁵² Bu beyit B1, B2 ve S nüshalarında yoktur.

Vilâdet-i Seyyidü'l-berâyâ 'Aleyhi Efdâlü'ş-Şalavâti ve Ekmeli 't-Tehâyâ⁵⁴

Çün qarîb oldı ki mihr ide tülû⁵⁵
Anasından itdi envâr-ı suţû⁵⁵

On ikinci gün Rebî'ü'l-evvel'in
Hem dü-şenbih gicesi idi biliñ⁵⁶

Düşdi kevneyn içre envâ'-ı şadâ
Kim cihâna toğdı nûr-ı Muştafâ

Cennetiñ Rıdvân'ına irdi haber
Kim cinâna vire zînet ser-te-ser⁵⁷

135 Hem cehennem Mâlik'ine irdi bu
Heybetin qaldır qapatsunlar şamu⁵⁸

Ol gicede cümle şeytân-ı merîd
Tard olup göklerden oldı nâ-bedîd

Bu şeb olsun cümle putlar ser-nigün
Hem hacîl olsun o qavm-i müşrikün

Bir melek geldi baña virdi selâm
Görmedim ruhsârını söyler kelâm

Didi bu gice toğar bir tıfl-ı pāk
Pâyine ruhsâr-ı şehler ola hāk

140 Müjdeler senden toğar o rûh u cān
Maqdemine muntażır kerrübiyān

İsm-i pākini Muḥammed qoya Hākq
Olısar ay parmağıyla iki şakq

Ġā'ib olunca melek fetḥ oldı bāb
Geldi üç ḥātun mişāl-i āfitāb⁵⁹

⁵³ Bu beyit M ve S nüshalarında yoktur.

⁵⁴ S ve B1 nüshalarında başlık yoktur.

⁵⁵ itdi: M; itdi, B1; itdi, B2; itdi, S; indi

⁵⁶ dü-şenbih: S; dü-şenbih, B1; dü-şenbih, B2; dü-şenbih, M; dü-şenbe

⁵⁷ cinâna: S; cinâna, B1; cinâna, M; cihâna, B2; cihâna

⁵⁸ qapatsunlar: S; qapatsunlar, B1; qapatsunlar, M; qapansunlar, B2; qapansunlar

Meryem ü Havvâ vü diğer Āsiye
Her birisi baña itdi tehniye

Çün harâret gâlib oldı cânıma
İkisi oturdu iki yanıma

145 Arkıama geldi oturdu öbiri
Rıfķıla tutdı belimden ol peri

Virdiler bir kâse ile şerbeti
İçdim ol dem ol zülâl-i hikmeti

Nûra ğarķ oldı vücūdım ser-te-ser
Râhat oldum görmedim aşlâ keder⁶⁰

Der-‘aķab bir murĝ-ı nūrānî hemân
Şıĝadı arķamı ol dem şādımân⁶¹

Toĝdı ol sâ‘atde ol ğānî-şıfât
Ümmet isen ol ħabîbe vir şalât⁶²

150 Çünkü toĝdı ol gice nûru’l-hüdâ
Kaffe-i ins ü melek virdi şadâ

Didiler ey nûr-ı Raĥmân merĥabâ
Merĥabâ ey ‘ālî sulţân merĥabâ

Merĥabâ ey iftiĥâr-ı enbiyâ
Merĥabâ ey şem‘-i cem‘-i evliyâ

Merĥabâ ey menba‘-ı ‘izz ü vefâ
Merĥabâ ey kân-ı elţâf-ı Hudâ

Merĥabâ ey cân-ı bâķî merĥabâ
Merĥabâ ‘uşşâķ[a] sâķî merĥabâ⁶³

⁵⁹ mişâl-i: S; mişâli, M; mişâli, B1; mişâli, B2; mişâli

⁶⁰ Bu beyit S nüshasında yoktur.

⁶¹ Bu beyit S nüshasında yoktur.

⁶² Bu beyit ve bundan sonra gelen merhaba faslı B1 ve S nüshalarında mevcut değildir.

⁶³ ‘uşşâķa sâķî: M; ehlen ve sehlen, B2; ‘uşşâķ u sâķî, S ve B1 nüshalarında bu beyit yoktur.

155 İster isen bulasın fevz ü necât
Rûh-ı fahr-ı'l-mürselîne vir şalât

**Hâzret-i Āmine velâdeti hengâmında Hâzret-i Fahr-i Risâletden diñleyüp
müşâhede buyurdukları hâlât⁶⁴**

Dürre-i tâc-ı havâtîn-i ‘Arab
Hâzret-i Āmine ol ‘âlî-neseb

Dir ki çün toğdı o sultân-ı cihân
Raḥmet-i Haḫḫ nûr-ı Hayy-ı Müste‘ân

Secde-i Raḥmâna vardı der-‘aḫab
O keremkâmı o deryâ-yı edeb

Bağrıma başdım edeble diñledim
Söylediği nuṭḫı ol dem añladım

160 Dir idi ey pâdişâh-ı bî-zevâl
Ey Ḥudâ-yı bî-şebîh u bî-mişâl

Baña bağışla bu ‘âşî ümmeti
Ben za‘ife eyle raḥm u şefḫati

Toğdığı an şordı hâl-i ümmeti⁶⁵
Baḫ ne ‘âlîdir o şâhiñ himmeti⁶⁶

Toğdığı gice Muḫammed Muştafâ
Ol ḫabîb-i Haḫḫ cenâb-ı müctebâ

Cümle eşnâm düşdi yire ser-nigün
Hem ḫacil ü hem ḫaḫîr ü hem zebün

165 Geldi eşnâm arasında bir nidâ
Terk idiñ eşnâmı ey ehl-i şaḫâ

Sâve şehrinten o deryâ-yı ‘acîb
Nâ-bedîd oldı kırıldı hep şalîb

⁶⁴ Başlık B1 ve S nüshalarında yoktur.

⁶⁵ hâl[-i]: M; hâli, B1; hâli, B2; hâli

⁶⁶ Başlıktan bu bölüme kadar devam eden 7 beyit S nüshasında yoktur.

Nerde kim var ise bir şāh-ı ğayūr
Salṭanatdan oldılar meʿyūs u dūr⁶⁷

Āteş-i āteş-perestān ser-te-ser⁶⁸
Söndi gitdi qalmadı andan eşer

Dü cihānda her kim isterse necāt
Oķısun sulṭān-ı kevneyne şalāt⁶⁹

170 İster isen bulasın fevz ü necāt
Rūh-ı faḥru'l-mürselīne vir şalāt⁷⁰

Nübüvvet-i Ḥazret-i Aḥmed 'Aleyhi Şalavātu Rabbi'l-Eḥad⁷¹

Çünki nūr-ı Haḳḳ cenāb-ı Muştafā⁷²
Şāhbāz-ı Sidre vü 'arş-ı 'ulā

'İzzet ü devletle ol baḥr-i kerem
Erba'ine sinni başdıķda qadem

Ḳuvvet-i ḳudsiyye ile ol resül
Cümleten eşyāyı muḥdeş bildi ol⁷³

Göñline düşdi o dem ḥubb-ı İlāh
Pes Ḥirā tağına idindi penāh

175 Bağrı yanık dīdesi giryān idi
Ḥasret ile ol Ḥirā nālān idi⁷⁴

İşbu ḥayretde iken şāh-ı güzīn
Asımandan geldi Cibrīl-i Emīn

Süre-i İkrā-le bildirdi nişān
Bildī pes maḥbūbını ol 'ālī-şān⁷⁵

⁶⁷ Bu beyit S nüshasında yoktur.

⁶⁸ Āteş-i āteş-perestān ser-te-ser: M; Āteş-i āteş-perestān ser-te-ser, B1; Āteş-i āteş-perestān ser-te-ser, B2; Āteş-i āteş-perestān ser-te-ser, S; Kaḅı yerde var ise bir şey-i şer

⁶⁹ Bu beyit B1, B2 ve S nüshalarında yoktur.

⁷⁰ Bu beyit M ve S nüshalarında yoktur.

⁷¹ S ve B1 nüshalarında başlık bulunmamaktadır.

⁷² Muştafā: M; Muştafā, B1; Muştafā, B2; Muştafā, S; Kibriyā

⁷³ Bu beyit B1 nüshasında mevcut değildir.

⁷⁴ Ḥasret ile: M; Ḥasret ile, B1; Ḥasret ile, B2; Ḥasret ile, S; Ḥasretine

⁷⁵ maḥbūbını: S; maḥbūbını, M; maḥbūbını, B2; maḥbūbını, B1; maḥbūbını

İnmege başladı Kur'an âyeti
Gönlü mesrur oldu gitdi hayreti

Da'vete başladı ol fâhir-neseb
Müşrikini dîn-i Hakk'a rûz u şeb⁷⁶

180 Ger dilersiz bulasız oddan necât
'Işkıla derd ile idin eş-şalât⁷⁷

İster isen bulasın fevz ü necât
Rûh-ı fâhru'l-mürselîne vir şalât⁷⁸

Mi'rac-ı Şâh-ı Enbiyâ 'Aleyhi's-şalâtu'llâhi mâ tekerrü's-şubh u ve'l-'işâ⁷⁹

Diñle ey dil Muştafâ mi'racını
Söyleyim ol müntehâ minhâcını

Kim anıñçün var idi bir vaqt-i hâş
Ne melek şıgar aña ne zât-ı hâş

Nâgihân geldi aña peyk-i Celîl
İrgürür Hakkıñ selâmın ol cemîl

185 Didi müjde ey nebiyy-i muhterem
'Arşına da'vet ider Rabbü'l-ümem

Hem diler vâkıf ide esrârına
İre 'ilmiñ cennet ile nârına

Hâzret-i Hakk'dan her ân ehl-i felek
Tal'atıñ nûrını eylerler dilek

Hem niyâz itmekdedir 'arş-ı 'ulâ
Hâk-i na'linden ide kuhl-i cilâ

Hâzrete eyle şitâb ey yüzi aq
Kim getürdim saña cennetden Burâk

⁷⁶ rûz u şeb: S; rûz u şeb, M; rûz u şeb, B2; rûz u şeb, B1; rûz şeb

⁷⁷ Bu beyit sadece M nüshasında bulunmaktadır.

⁷⁸ Bu beyit M nüshasında yoktur.

⁷⁹ S ve B1 nüshalarında mi'rac bölümü mevcut değildir.

- 190 Güş idince vardı çäh-ı Zemzem'e
Geldi Zemzem'den şadâ o zemzeme
- Yıkanup hem itdi tecdîd-i vuzû
Pâk idi evvelde pâk oldu aru
- Pes Harem içre iki rek'at namâz
Hoş huzû'yla kılup itdi niyâz
- Ťutdı ta'zîm ile Cebrâ'îl rikâb
Bindi pes ol mazhar-ı ümmü'l-kitâb
- Çün şenâdan fâriğ oldu ol cemîl
Ťuds'e 'azm itdi yanınca Cebrâ'îl
- 195 Şaf-zede teşrîfine cümle melek
Rüyına müştâk idi 'arş u felek
- Geldiler tertîble hayl-i enbiyâ
Ťıldılar tebrîk ü ta'zîmiñ edâ
- Hem melâ'ikden muqarrebler bile
Geldiler bu hıdmete iclâl ile
- Pes imâmet eyledi anda Resûl
Enbiyâ ervâhına Akşâda ol
- Çün tamâm oldu münâcât niyâz
'Azm-i râh itdi yine ol şâhbâz
- 200 Ťurdılar nûrdan semâya nerdibân
Nerdibândan göge oldılar revân
- Şevk ile seyr-i semavât eyledi
Haqq aña dürlü 'inâyât eyledi
- Cennet ile nâr aña seyr oldu 'ıyân
Âşikâr oldu hemân sırr-ı nihân
- Sidre'ye geldikde maħbûb-ı Celîl
Açdı altı yüz kanadın Cebrâ'îl

Şekl-i maḥşūşın tamām Rūḥu'l-emīn
‘Arz idüp seyr itdi Faḥru'l-evvelīn

205 Gel ḥabībim diyü geldi bir nidā
Gel elemnāk olma müştākam saña

Çalmadı şabrı vü oldı bī-ķarār
Pes didi Cebrā’īl’e ey peyk-i yār

Sidre’de ķalma sen ey nūr-ı başār
Gel benimle idelim ‘azm-i sefer

Didi Cebrā’īl aña ey muķtedā
Seyrime Sidre olupdur mūntehā

Sidre’dir baña maķām ey zū-ķerem
Ger geķersem yanaram ben lā-cerem

210 Zātınā maḥşūş bu meydān dilā
‘Azm-i didār eyle ey nūr-ı Ḥudā

Pes buyur meydān seniñdir ba‘dezīn
İşte bu seyrān seniñdir ba‘dezīn

İster isen bulasın fevz ü necāt
Rūḥ-ı Faḥru’l-mürselīne vir şalāt

Müşāhede-i Seyyidü’l-Ümem Cenāb-ı Rabbü’l-erḥam bilā keyfin ve-lā kem⁸⁰

Ḥazret-i Ḥaķķıñ güzel maḥbūbını
Cān [ü] dilden diñle bāķī seyrini⁸¹

Ol hümā-yı ķuds-i evc-i lāmekān
Şāhbāz-ı Sidre-i ‘arş-āşiyān

215 Ḥazret-i Cibrīl’le söylerken kelām
Geldi Refref virdi ta‘zīmle selām

⁸⁰ Bu bölüm S ve B1 nüshalarında mevcut değildir.

⁸¹ Cān [ü] dilden: M; Cān-ı dilden, B2; Cān-ı dilden

Aldı gitdi Muştafâ'yı Hâzrete
Geldiler tâ bârgâh-ı kudrete

Ba'dehu 'arş üstine itdi 'urûc
Kaldı anda Refref-i zâtu's-surûc

Şıdķ ayağın başdım anda bî-riyâ
Zâhir oldu anda sırr-ı istivâ

Çün arada kalmadı 'ağyâr u yâr
Üdni minniden hitâbı oldu yâr

220 Saña müştâkam habîbim Aḥmed'im
Şimdiye dek gerçi da'vet itmedim

Tâ esâs-ı 'ışkıñ ola üstüvâr
Kim ḥalel virmeye her ağyâr u yâr

Eyledim çün kâbe kavseyni maḳâm
Kıl ḥazer gitme buradan tut zimâm

Gerçi bunda çokdur aḥbâr u nuḳûl
Kellimü'n-nâs 'alâ ḳadri'l-'uḳûl

Ba'dehu dil bunı taḳrîr idemez
Her ḳalem bu sırrı taḥrîr idemez

225 Kim ḥaḳâyıḳ 'ilmini anda baña
Kıldı ilhâm Ḥazret-i bâr-ı Ḥudâ

Ol gice keşf oldu esrâr-ı 'ulûm
Bunda neşr itdim 'alâ ḳadri'l-fuhûm

İşbu üslûb üzre toḳsan biñ kelâm
Ol gice vaḥy eyledi Rabbü'l-enâm

Çünki mi'râc emri hep oldu tamâm
Didi ol dem baña Ḥayy-ı lâ-yenâm

Ey habîbim çünki buldın fırsatı
Baña da'vet eyle ez'af ümmeti

- 230 Eyledim mi'râcını hergiz niyâz
Ümmetiñ mi'râcını kıldım namâz

Der-‘aşab destür olup itdim rücû‘
Oğudum anda şenâ itdim huzû‘

Geldigim yerden revân oldum yine
Kondum ol dem ben Harem eyvânına

Baña tayy olmuş idi kevn ü mekân
İki sâ‘at içre bu sırrım hemân

Böylece fahr-ı rüsül şâh-ı cihân
Nür-ı Yezdân husrev-i ‘arş-âşiyân
- 235 Sırr-ı mi'râc-ı şerîfi ser-te-ser
Cümleten aşhâbına virdi haber

Şıdķıla aşhâb u yârân-ı şadık
Oldılar baħr-i meserretde ğarık

Ehl-i buğz ile ħased oldu ħazın
Bâ-ħuşuş kavm-i le‘im-i müşrikîn

Cân ü dilden didi aşhâb-ı güzîn
Ey Muhammed şad hezârân âferîn

Biz ħaķır ümmetlerin sulţânı sen
Gönlimiz emrâzımıñ dermânı sen
- 240 İde mi'râcını mübârek Zü'l-celâl
Bulmadı hiç bir nebî böyle kemâl

Yâ İlâhî nür-ı Aħmed ħürmeti
Biz günahkâr kullara kıl şefķati⁸²

Nâr-ı aşķ-ı ‘âşıkânıñ ħürmeti⁸³
Bağrı yanık şadıkânıñ ħürmeti

⁸² günâhkâr: B1; günâhkâr, M; günehkâr, B2; günehkâr

⁸³ Nâr-ı aşķ-ı: M; Nâr-ı aşķ-ı, B2; Nâr-ı aşķ-ı, B1; Nâr-ı aşķa

Nūr-ı Furqān ‘arş-ı a‘lā hürmeti
Çāh-ı Zemzem ile Baḥḥā hürmeti

Yār-ı ğār-ı faḥr-i ‘ālem hürmeti
Ḥāzret-i Fārūq-ı a‘zam hürmeti

245 Ḥilm-i ‘Oṣmān bin ‘Affān hürmeti
Zü’l-fikār-ı şīr-i Yezdān hürmeti⁸⁴

Ḥāzret-i Fāṭimatü’z- Zehrā hürmeti⁸⁵
‘Aşk-ı Ādem ḥüsn-i Ḥavvā hürmeti

‘Afv idüp ‘iṣyānımız kıl rahmeti
Ol ḥabībiñ yüzi şuyı hürmeti

‘Afv idüp kılma bizi dāll ü zelīl
Ey Kerīm ü ey Raḥīm ü ey Celīl⁸⁶

Ḥatm kıl İmān ile vaqt-i ecel⁸⁷
İstecib yā Rabb du‘ānā bi’l-‘acel

⁸⁴ şīr-i Yezdān: M; şīr-i Yezdān, B2; şīr-i Yezdān, B1; şehri Yezdān

⁸⁵ Fāṭimatü’z- Zehrā: B1; Fāṭimatü’z- Zehrā, M; sibteyn ü Zehrā, B2; sibteyn ü Zehrā

⁸⁶ Ey Kerīm ü ey Raḥīm ü ey Celīl: M; Ey Kerīm ü ey Raḥīm ü ey Celīl, B2; Ey Kerīm ü ey Raḥīm ü ey Celīl, B1; Ey Kerīm ey Raḥīm ey Celīl

⁸⁷ vaqt-i ecel: M; vaqt-i ecel, B2; vaqt-i ecel, B1; vaḳti ecel